

Framtidas tannhelsetjenester – verken mer eller mindre

Svein Olsen fra Nordland Tannlegeforening var kritisk til NTFs syn på stortingsmeldingen. I bakgrunnen sees møtelederne Inger-Lise Mathiesen og Bjørn Røtnes. Foto: Gudrun Sangnes.

NTFs informasjonsmøte gikk som vanlig av stabelen på Landsmøtets andre dag. Og selvsagt var det Stortingsmelding nr. 35 (2006–2007). Tilgjengelighet, kompetanse og sosial utjevning – Framtidas tannhelsetjenester som sto på dagsorden denne gangen. Tilhørerne fikk først en oppsummering av hovedinnholdet og forslagene i meldingen etterfulgt av fire «partsinnlegg».

NTFs visepresident, Inger-Lise S. Mathiesen, ledet sekvensen sammen med generalsekretær Bjørn Røtnes. I år var det lagt opp til en blanding av forberedte innlegg og spørsmål og kommentarer fra tilhørerne i salen. Erfaringene fra fjorårets informasjonsmøte var at dette siste er en viktig og verdsatt side for medlemmene, noe som for all del må være med – og med tilstrekkelig tid.

Førstemann ut var spesialrådgiver Dag Reite fra NTFs sekretariat, som brukte sin knapt tilmålte tid på en godt strukturert og skjematisk gjennomgang av meldingen. Reite viste til at det er definert et antall hovedutfordringer, som han kommenterte fortløpende:

- Sosial utjevning. Gi et offentlig tilbud

til dem som trenger det mest

- Tilgjengelighet til tannhelsetjenester i hele landet

- Effektiv ressursutnyttning. Endre oppgavefordelingen mellom tannlege og tannpleier, samt involvere privat sektor i å løse offentlige oppgaver

- Styrkede forbrukerrettigheter. Oppgradere prisforskriften, opprette en elektronisk prisportal, pasientombudsordning, klageordninger

og rett til selv å velge behandler for personer over 18 år

- Kunnskapsutvikling. Mer forskning om og i tannhelsetjenesten

- Et styrket forvaltningsnivå. Fylkeskommunens ansvar for tannhelsetjenester videreføres («sørge for») og utvides («følge med»)

- Styrking av det helsefremmende og forebyggende arbeidet

Fylkestannlege Turid Album Alstad fra Buskerud var fornøyd med prinsippene i meldingen og særlig med det som handlet om forvaltningsnivået, nemlig at tannhelsetjenesten skal forbli i fylkene, eventuelt regionene. Alstad mente imidlertid det virket ganske så langt fram til «framtida» og etterlyste mer konkrete tiltak for å kunne håndtere både «sørge for» og ikke minst «følge med»-ansvaret. For fortsatt mangler det tannleger i den offentlige tannhelsetjenesten, og så langt er det tynt med virkemidler til å iverksette nødvendige endringsprosesser for å få til den ønskede involveringen av privat sektor i løsningen av de offentlige oppgavene i tannhelsetjenesten. Særlig positivt mente Alstad det er at tannhelsetjenesten i enda større grad skal

involveres i det generelle folkehelsearbeidet i fylkeskommunene.

- Forebygging har vært prioritert foran behandling siden 1984. Men vi har ikke fått dreisen på det før de siste årene, sa Alstad, som avsluttet med å peke på at utfordringene er store og at det gjenstår mye arbeid før målene er nådd.

- Har vi en sterk nok offentlig sektor? spurte Jan Theien, leder av Sentralt forhandlingsutvalg og hovedstyremedlem i NTF. Og konkluderte selv med at Den offentlige tannhelsetjenesten i dag framstår som underfinansiert. – Er det rart at vi sliter med rekruttering til vitenskapelige stillinger, når en bilmekaniker tjener mer enn en professor, undret Theien. Han mente at det offentlige er i takt med dagens kompetansemarked. Men det er der man konkurrerer om de gode hodene. Videre ønsket han samarbeid med privat tannhelsesektor velkommen.

- Vi samarbeider gjerne, men vi er redd for at de private skal overta 19- og 20 åringene og andre friskhetstroller uten ytterligere forpliktelser, mens vi blir sittende igjen med de «tunge» gruppene, sa Theien, som hadde tro på dialog og samarbeid. Nå forlangte han imidlertid handling for igjen å gjøre det attraktivt å arbeide i offentlig tannhelsetjeneste, både i distriktene og i sentrale strøk. – Vi trenger en sterk offentlig sektor. Dessuten en styrking av finansieringen. For god kvalitet koster, fastslo Theien.

Fra privat sektor stilte Helle Nyhus, privatpraktiserende tannlege i Oslo og leder av Oslo Tannlegeselskap. Hun mente at de siste årenes utredninger på tannhelsefronten har fortonet seg som dels nedover- og dels oppoverbakke. Nedoverbakken – altså stupet mot bunnen – var etter Nyhuus' mening representert med NOU 2005: 11 Det offentlige engasjement på tannhelsefeltet. Denne oppfattet hun som et solid skudd for baugen for privat sektor. Her skulle skuta senkes ved offentlige reguleringer i form av etableringskontroll og nasjonale maksimaltakster. Oppturen – oppoverbakken – besto i Stortingsmeldingen. Nyhuus mente den bærer bud om at regjeringen har tatt inn over seg det faktum at på den private tannhelsearenaen, der det offentlige kun er aktør i meget beskjedent omfang, skal regulering som virkemiddel benyttes med

varsomhet. Hun ga honnør til regjeringen for å ta i et tak mot sosial skjevfordeling av helse – herunder tannhelse – og for å ha sluttet seg til NTFs standpunkt om å prioritere «dem som trenger det mest» framfor å gi litt til alle. Den største utfordringen hun så, var knyttet til innholdet i begrepet «samarbeid».

– Ved å holde den faglige og etiske fane enda litt høyere hevet og ved å være sosialt engasjerte og tenkende individer, vil offentlig og privat sektor nyte godt av hverandres nærvær. Da vil de også gjensidig respektere hverandres åpenbare berettigelse, og forhåpentligvis begge få leve lenge i landet, konkluderte Helle Nyhuus.

Som tidligere byråsjef i Sosialdepartementet, fylkestannlege både i Hordaland og Oslo, kliniksjeff i Den offentlige tannhelsetjenesten, tillitsvalgt og eier og driver av privat tannlegepraksis, stilte tannlege Trond Augustson med bred kunnskap og erfaring fra ulike posisjoner. Han var ikke særlig imponert over «tannhelsereformen» av 2007. Her var det lite å rope hurra for, fastslo Augustson. For brukernes del er resultatet kanskje flere i prioriterte grupper, kanskje

frihet til å velge tannlege – også privat – for personer over 18 år, og kanskje ytterligere tilbud, om de politiske partiene synes de trenger noe ekstra å flagge ved neste stortingsvalg. For de offentlig ansatte tannlegenes del blir det, ifølge Augustson, nærmest status quo, med mulig unntak for visse organisasjonsjusteringer dersom de påtenkte regionene blir større enn dagens fylker. Og så vil kanskje noen flere av dem over 18 år velge å få sin behandling i privat i stedet for i offentlig virksomhet. Når det gjaldt den høyt flaggede «samordningen» av privat og offentlig tannhelsetjeneste, så viste Augustson til resultatene av tilsvarende intensjoner i tannhelsetjenesteloven fra 1984, nemlig at det motsatte hadde skjedd. Kjøp av tjenester og ungdoms rett til refusjon av tannlegeutgifter har nå mindre omfang enn før reformen i 1984. Han ga med andre ord tilhørerne liten grunn til å spenne forventningenes bue for stram.

Så slapp salen til med synspunkter, spørsmål og innlegg. Flere var opptatt av om NTFs ikke-standpunkt på området generell trygdefinansiering av tannhelsetjenester snart burde tas opp

til ny vurdering. Møtelederne turnerte innspillene på sedvanlig elegant måte, og visepresidenten henviste til de vedtak som er fattet i NTFs besluttede organ på området.

– Hva vi som enkeltpersoner måtte mene om dette er underordnet vår lojalitet til det mandat som representantskapet har gitt oss, fastslo hun. Og det er å arbeide for målrettede ordninger for dem som har de største behovene. Nettopp det samme prinsippet som regjeringen har lagt til grunn for sine konklusjoner og tilrådinger i stortingsmeldingen.

– Det er selvsagt aldri for sent med en omkamp for dem som ønsker det. Men den må i så fall tas der den hører hjemme, nemlig i et nytt representantskap. Et vedtak er bare gyldig inntil et nytt er fattet, avrundet Inger-Lise Mathiesen. Og de fleste av tilhørerne så ut til å mene at de 90 minuttene hadde vært vel anvendt tid for å bli bedre informert om nettopp «Framtidas tannhelsetjenester».

*Morten H. Rolstad
informasjonssjef, NTF*